

ЧЕК-ЛИСТ

зі запобігання та протидії мові ворожнечі

для провайдерів / провайдерок
і експертів / експерток
громадянської освіти

Чек-лист створено в межах проєкту «Протидія мові ворожнечі під час війни та політичної кризи засобами громадянської освіти», який розроблено та реалізується консорціумом експертів та експерток Східноєвропейської асоціації громадянської освіти за підтримки Федерального агентства з громадянської освіти (bpb) та завдяки коштам Федерального міністерства закордонних справ Німеччини.
Проєкт координує ГО «Інкубатор демократичних ініціатив» (Україна).

1. ІНСТИТУЦІЙНИЙ РІВЕНЬ

ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ

- Включити питання запобігання та протидії мові ворожнечі в систему цінностей організації.
- Інтегрувати тематику запобігання та протидії мові ворожнечі в наявні освітні програми як наскрізну тему.
- Консолідувати зусилля з іншими інституціями для запобігання та протидії мові ворожнечі.
- Надавати експертну та консультаційну підтримку зацікавленим сторонам щодо питань мови ворожнечі.
- Лобювати законодавчі ініціативи від імені провайдерів / провайдерів громадянської освіти для запобігання та протидії мові ворожнечі.

ДОКУМЕНТИ ТА ІНФОРМУВАННЯ СПІВРОБІТНИКІВ / СПІВРОБІТНИЦЬ, ПАРТНЕРІВ / ПАРТНЕРОК І ЦІЛЮВИХ ГРУП

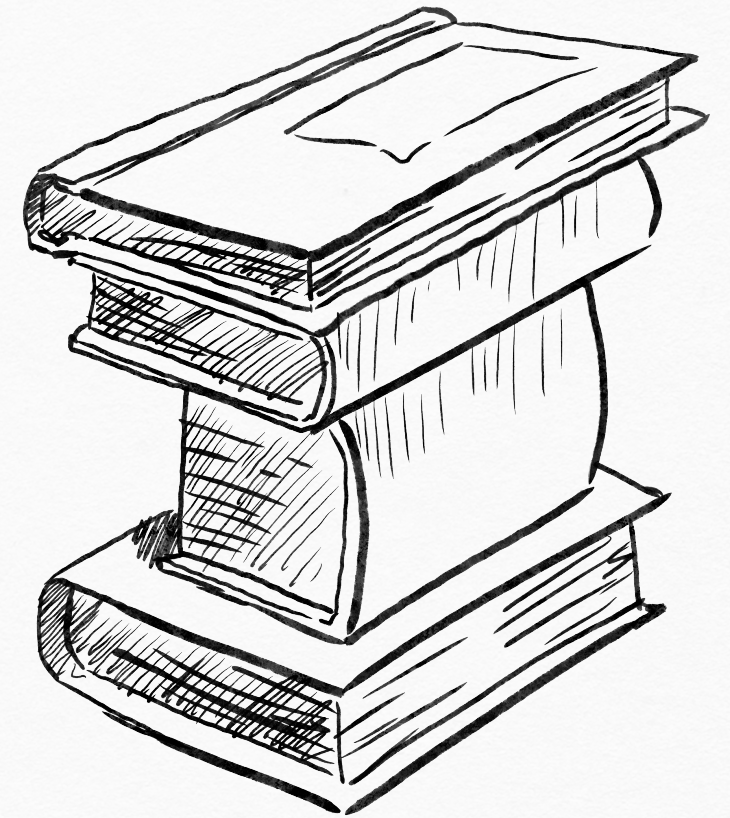
- Розробити етичний кодекс організації за участю експертів / експерток та зацікавлених осіб.
- Окреслити правила поведінки для учасників / учасниць заходів (включно з угодою про участь для онлайн-заходів).
- Підготувати пам'ятку для експерток / експертів щодо реагування на прояви мови ворожнечі під час заходів.
- Скласти календар подій, пов'язаних із питаннями мови ворожнечі, для використання під час планування освітніх заходів.
- Розробити алгоритм реагування на мову ворожнечі в соціальних мережах організації.

1. ІНСТИТУЦІЙНИЙ РІВЕНЬ

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ МАТЕРІАЛИ

- Перевірити, аби матеріали не містили мову ворожнечі.
- Переконатися, що матеріали спрямовані на запобігання мови ворожнечі та включають:
 - маркери мови ворожнечі;
 - методи реагування на прояви мови ворожнечі;
 - практики позитивної комунікації та роботи в команді;
 - навчання педагогічних колективів, де межа між мовою ворожнечі та булінгом;
 - рекомендації для батьків / матерів щодо протидії мові ворожнечі поміж дітей та в родині;
 - розвиток медіаграмотності в контексті мови ворожнечі.

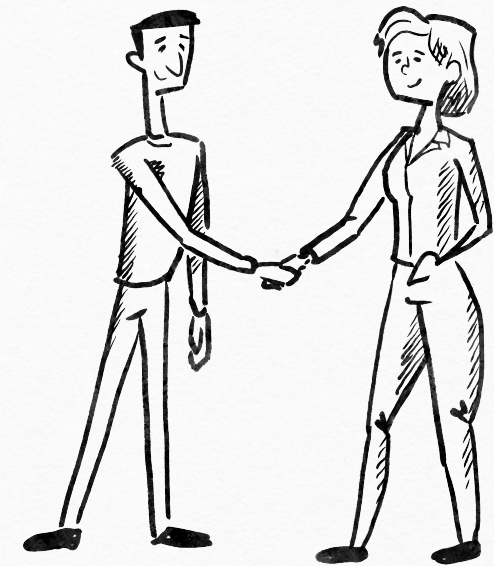
НАВЧАННЯ ОРГАНІЗАТОРСЬКИХ, ЕКСПЕРТНИХ ТА ТРЕНЕРСЬКИХ КОМАНД

- Навчити команди методам запобігання мови ворожнечі, аналізу кейсів та практичних вправ.
- Підготувати команди до ведення діалогу та мирного врегулювання конфліктів, включно з навичками посередництва та активного слухання.
- Розвивати культурну компетентність для розуміння міжкультурних відмінностей і запобігання конфліктам.
- Проводити спеціальні сесії з профілактики та реагування на булінг і кібербулінг у контексті мови ворожнечі.
- Організувати тренінги зі створення діалогових просторів для обговорення складних тем без використання мови ворожнечі.

2. ПЛАНУВАННЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ І ЗАХОДІВ

НАБІР ТА ВІДБІР УЧАСНИКІВ/УЧАСНИЦЬ

- Повідомляти учасників / учасниць про правила організації щодо мови ворожнечі на етапі анонсування заходів, включно з чітким визначенням мови ворожнечі та процедур реагування (наприклад, «нульова толерантність»).
- Проводити аналіз заявок учасників / учасниць та їхньої активності в соціальних мережах на предмет ризику використання мови ворожнечі.
- Оцінювати ризики під час організації заходу та розробляти можливі заходи реагування.
- Інформувати відібраних учасників / учасниць про правила та процедури (наприклад, послуговуючись вітальним відео).

СПІВПРАЦЯ З ЕКСПЕРТАМИ/ЕКСПЕРТКАМИ ТА ТРЕНЕРАМИ/ТРЕНЕРКАМИ

- Пересвідчитися, що експерти / експертки та тренери / тренерки поділяють цінності та дотримуються принципу «бути тим, чого навчаєш».
- Перевірити, аби експерти / експертки мали компетенції для адекватного реагування на прояви мови ворожнечі.
- Підтвердити, що методи, які застосовують експерти / експертки, спрямовані на діалог, співробітництво та навчання культури миру.
- Заохочувати експертів / експерток відстежувати тематичні канали та публікації про мову ворожнечі.
- Проаналізувати локальний контекст разом з експертами / експертками для виявлення актуальних загроз.
- Узгодити з перекладачами / перекладачками, тренерською та експертною командами коректну термінологію для використання.

ПІДГОТОВКА НАВЧАЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ

- Перевірити навчальні матеріали на відсутність мови ворожнечі.
- Пересвідчитися, що матеріали сприяють запобіганню мови ворожнечі.
- Забезпечити, щоб матеріали були орієнтовані на формування медіаграмотності та критичне сприйняття інформації з використанням мови ворожнечі.

3. ПРОВЕДЕННЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ І ЗАХОДІВ

НА ЕТАПІ ПОЧАТКУ ЗАХОДУ

- Роз'яснити, що таке мова ворожнечі та як їй протистояти, використовуючи зрозумілі кейси.
- Затвердити правила поведінки та заходи відповідальності за їхнє порушення, отримати зворотний зв'язок від учасників / учасниць.
- Звернути увагу на ситуації прояву мови ворожнечі та застосувати узгоджені заходи відповідальності (попередження, видалення із заходу, додавання до «стоп-списків»).
- У разі онлайн-заходів проводити верифікацію учасників / учасниць, забезпечити модерацію та додаткові заходи (наприклад, вимкнення звуку).

ПІД ЧАС ЗАХОДУ

- Підтримувати цінність людської гідності та протистояти знелюдненню соціальних груп.
- Навчати учасників / учасниць технікам та інструментам протидії мові ворожнечі в повсякденному житті.
- Застосовувати методи, що сприяють діалогу та мирному розв'язанню конфліктів, включаючи:
 - симуляційні ігри для навчання реагування на мову ворожнечі;
 - робота з кейсами, методи «Форум-театр», «Жива бібліотека» тощо;
 - настільні ігри зі завданнями щодо розв'язання проблемних ситуацій, пов'язаних із мовою ворожнечі;
 - перегляд та обговорення кінофільмів.
- Обеспечити систему підтримки для учасників / учасниць і експертів / експерток (наличие психолога / психологини, медиатора / медиаторки и др.).

4. ОЦІНКА ОСВІТНІХ ПРОГРАМ І ЗАХОДІВ

УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКИЕ И ИНФОРМАЦИОННЫЕ МАТЕРИАЛЫ

- Збирати та аналізувати зворотний зв'язок, працювати з негативними відгуками та скаргами на випадки мови ворожнечі.
- Публічно реагувати на випадки мови ворожнечі, якщо вони набули публічного поширення (опублікувати офіційну позицію, меморандум тощо).
- Робити висновки із ситуацій, коли мова ворожнечі «проникла» в заходи.
- Документувати та класифікувати випадки використання мови ворожнечі для можливого коригування політик.
- Підтримувати ініціативи випускників / випускниць програм, готових проактивно реагувати на мову ворожнечі у своїй діяльності.
- Оцінювати довгострокові результати освітніх програм, аналізуючи зміни в поведінці учасників / учасниць, їхніх стосунках і сприйнятті мови ворожнечі в суспільстві.

